

บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
เรื่อง การหักเงินเดือนหรือค่าจ้างของพนักงานหรือลูกจ้างเพื่อชำระหนี้
ให้แก่กองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาและสหกรณ์

บริษัท ทีโอที จำกัด (มหาชน) (บมจ. ทีโอที) ได้มีหนังสือ เลขที่ ทีโอที/๔๑๒ ลงวันที่ ๒๘ มิถุนายน ๒๕๖๒ หรือปัญหาข้อกฎหมายมายังสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สรุปความได้ว่า มาตรา ๖ แห่งพระราชบัญญัติกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา พ.ศ. ๒๕๖๐ ได้บัญญัติให้จัดตั้งกองทุนขึ้น เรียกว่า “กองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา” โดยเป็นหน่วยงานของรัฐ อยู่ในการกำกับดูแลของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง และมีฐานะเป็นนิติบุคคลที่ไม่เป็นส่วนราชการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน หรือรัฐวิสาหกิจตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณและกฎหมายอื่น โดยกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อศึกษามีวัตถุประสงค์เพื่อสนับสนุน และส่งเสริมการศึกษาด้วยการให้เงินกู้ยืมเพื่อการศึกษาแก่นักเรียนหรือนักศึกษาที่เข้าลักษณะต่าง ๆ ตามมาตรา ๖ (๑) ถึง (๔) และโดยที่มาตรา ๕๑ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าวได้บัญญัติให้ บุคคล คณะบุคคล หรือนิติบุคคลทั้งภาครัฐและเอกชน ผู้จ่ายเงินได้พึงประเมินตามมาตรา ๔๐ (๑) แห่งประมวลรัษฎากร มีหน้าที่หักเงินได้พึงประเมินของผู้กู้ยืมเงินซึ่งเป็นพนักงานหรือลูกจ้างของ ผู้จ่ายเงินได้พึงประเมินดังกล่าว เพื่อชำระเงินกู้ยืมคืนตามจำนวนที่กองทุนแจ้งให้ทราบ โดยให้นำส่ง กรมสรรพากรภายในกำหนดระยะเวลานำส่งภาษีเงินได้หัก ณ ที่จ่าย ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และ เงื่อนไขที่อธิบดีกรมสรรพากรประกาศกำหนด ดังนั้น หาก บมจ. ทีโอที เป็นผู้จ่ายเงินได้พึงประเมิน ตามมาตรา ๔๐ (๑) แห่งประมวลรัษฎากรให้แก่ผู้กู้ยืมเงินกองทุนซึ่งเป็นพนักงานของ บมจ. ทีโอที เมื่อกองทุนมีหนังสือแจ้งให้ บมจ. ทีโอที หักเงินได้พึงประเมินดังกล่าว เพื่อชำระเงินกู้ยืมคืนแก่กองทุน บมจ. ทีโอที ย่อมมีหน้าที่ต้องดำเนินการหักเงินได้พึงประเมินดังกล่าวให้แก่กองทุน

สำหรับกรณีที่พนักงานของ บมจ. ทีโอที ซึ่งเป็นหนี้กู้ยืมเงินกองทุนเงินให้กู้ยืม เพื่อการศึกษาและเป็นหนี้กู้ยืมเงินกับสหกรณ์ออมทรัพย์ด้วย โดยทั้งกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา และสหกรณ์ออมทรัพย์ต่างได้แจ้งขอให้ บมจ. ทีโอที หักเงินได้พึงประเมินตามมาตรา ๔๐ (๑) แห่งประมวลรัษฎากร ของพนักงานเพื่อชำระหนี้ดังกล่าว จึงมีประเด็นที่ต้องพิจารณาลำดับการหักเงิน เพื่อชำระหนี้ก่อนและหลังระหว่างหนี้ทั้งสองดังกล่าว เนื่องจากมาตรา ๕๑ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาฯ ได้บัญญัติว่า การหักเงินตามวรรคหนึ่ง ต้องหักให้กองทุนเป็นลำดับแรกถัดจากการหักภาษี ณ ที่จ่าย และการหักเงินเข้ากองทุนที่ผู้กู้ยืมเงิน ต้องถูกหักตามกฎหมายว่าด้วยกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ กฎหมายว่าด้วยกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ กฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองแรงงาน และกฎหมายว่าด้วยการประกันสังคม ขณะเดียวกันกับที่ มาตรา ๔๒/๑ วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดย พระราชบัญญัติสหกรณ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๓ บัญญัติว่า การหักเงินตามวรรคหนึ่ง ต้องหักให้ สหกรณ์เป็นลำดับแรก ถัดจากหนี้ภาษีอากรและการหักเงินเข้ากองทุนที่สมาชิกต้องถูกหัก

ตามกฎหมายว่าด้วยกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ กฎหมายว่าด้วยกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ กฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองแรงงาน และกฎหมายว่าด้วยการประกันสังคม ซึ่งบทบัญญัติของกฎหมายทั้งสองฉบับดังกล่าวได้กำหนดลำดับการหักหนี้ไว้ในทำนองเดียวกัน และต่างเป็นกฎหมายที่มีลำดับศักดิ์เท่ากัน แต่ตามข้อ ๓๑ แห่งประกาศคณะกรรมการแรงงานรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์ เรื่อง มาตรฐานขั้นต่ำของสภาพการจ้างในรัฐวิสาหกิจ กำหนดว่า ห้ามมิให้นายจ้างหักค่าจ้าง ค่าล่วงเวลา ค่าทำงานในวันหยุด และค่าล่วงเวลาในวันหยุด เว้นแต่เป็นการหักเพื่อชำระหนี้และหนี้สินตามที่กำหนดไว้ ซึ่งรวมถึงการชำระหนี้สินสหกรณ์ออมทรัพย์หรือสหกรณ์อื่นที่มีลักษณะเดียวกันกับสหกรณ์ออมทรัพย์ นอกจากนี้ มาตรา ๕๑ วรรคสี่ แห่งพระราชบัญญัติกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาฯ ได้บัญญัติให้ผู้จ่ายเงินได้พึงประเมินซึ่งไม่ได้หักเงินได้พึงประเมิน หักและไม่ได้นำส่ง หรือนำส่งแต่ไม่ครบตามจำนวนที่กองทุนแจ้งให้ทราบ หรือหักและนำส่งเกินกำหนดระยะเวลาตามวรรคหนึ่ง ให้ผู้จ่ายเงินได้พึงประเมินรับผิดชอบใช้เงินที่ต้องนำส่งในส่วนของผู้กู้ยืมตามจำนวนที่กองทุนแจ้งให้ทราบ และต้องจ่ายเงินเพิ่มในอัตราร้อยละสองต่อเดือนของจำนวนเงินที่ผู้จ่ายเงินได้พึงประเมินยังไม่ได้นำส่ง หรือตามจำนวนที่ยังขาดไป แล้วแต่กรณี ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินการของ บมจ. ทีโอที ในการหักเงินได้พึงประเมินของพนักงานตามมาตรา ๔๐ (๑) แห่งประมวลรัษฎากร ชำระหนี้ กู้ยืมเงินกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาและหนี้กู้ยืมเงินสหกรณ์ออมทรัพย์ เป็นไปโดยถูกต้องตามกฎหมาย บมจ. ทีโอที จึงขอหารือคณะกรรมการกฤษฎีกา ดังนี้

(๑) การหักเงินของพนักงาน บมจ. ทีโอที เพื่อชำระหนี้ให้แก่สหกรณ์ออมทรัพย์ ถือเป็นการหักเงินตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองแรงงานหรือไม่ หากเป็นการหักเงินตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองแรงงานมีผลทำให้ลำดับการหักเงินเพื่อชำระหนี้ให้แก่สหกรณ์ออมทรัพย์ เป็นลำดับก่อนหักเงินชำระหนี้ให้กองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาถูกต้องหรือไม่ อย่างไร

(๒) หากการหักเงินของพนักงาน บมจ. ทีโอที เพื่อชำระหนี้ให้แก่สหกรณ์ออมทรัพย์ ไม่ถือเป็นการหักเงินตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองแรงงาน ในการพิจารณาหักเงินของพนักงาน บมจ. ทีโอที เพื่อชำระหนี้ให้แก่สหกรณ์ออมทรัพย์และกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อศึกษานั้น มีลำดับการหักเงินเพื่อชำระหนี้ทั้งสองดังกล่าวก่อนและหลังอย่างไร

(๓) ข้อเสนอแนะอื่น ๆ เพื่อประโยชน์ต่อการดำเนินกิจการของ บมจ. ทีโอที ที่ต้องดำเนินการหักเงินของพนักงาน เพื่อชำระหนี้ตามพระราชบัญญัติกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาฯ และพระราชบัญญัติสหกรณ์ฯ

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๘) ได้พิจารณาข้อหารือของบริษัท ทีโอที จำกัด (มหาชน) โดยมีผู้แทนกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (กรมส่งเสริมสหกรณ์) ผู้แทนกระทรวงแรงงาน (กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน) ผู้แทนกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา และผู้แทนบริษัท ทีโอที จำกัด (มหาชน) เป็นผู้ชี้แจงข้อเท็จจริงแล้ว เห็นว่า กรณีตามข้อหารือนี้ มีประเด็นปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินการหักเงินได้พึงประเมินของผู้กู้ยืมเงินซึ่งเป็นพนักงานหรือลูกจ้างเพื่อชำระเงินกู้ยืมคืนกองทุนตามกฎหมายว่าด้วยกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาและการหักเงินเดือนหรือค่าจ้างของลูกจ้างเพื่อชำระหนี้หรือภาระผูกพันอื่นที่มีต่อสหกรณ์ตามกฎหมายว่าด้วยสหกรณ์ว่า กรณีที่ลูกจ้างเป็นลูกหนี้ทั้งของกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาและเป็นลูกหนี้ของสหกรณ์ด้วยนั้น นายจ้างจะต้องดำเนินการหักเงินได้พึงประเมินหรือหักเงินเดือนหรือค่าจ้างอย่างไร ซึ่งประเด็นดังกล่าวมิใช่ประเด็นปัญหาในขั้นตอนการบังคับชำระหนี้กับลูกหนี้แต่อย่างใด จึงเห็นว่า กรณีตามข้อหารือมีประเด็นปัญหาข้อกฎหมายที่จะต้องพิจารณาเพียงประเด็นเดียวว่า กรณีที่นายจ้างได้รับแจ้ง

จากสภรณ์เพื่อให้หักเงินเดือนหรือค่าจ้างหรือเงินอื่นใดของพนักงานหรือลูกจ้างเพื่อชำระหนี้หรือภาระผูกพันอื่นที่มีต่อสภรณ์ตามกฎหมายว่าด้วยสภรณ์ และได้รับแจ้งจากกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาเพื่อหักเงินได้พึงประเมินของผู้กู้ยืมเงินซึ่งเป็นพนักงานหรือลูกจ้างรายเดียวกัน นำส่งกรมสรรพากรเพื่อชำระเงินกู้ยืมคืนตามจำนวนที่กองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาแจ้งให้ทราบตามกฎหมายว่าด้วยกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา นายจ้างจะดำเนินการหักเงินเดือนหรือค่าจ้างของลูกจ้างที่เป็นลูกหนี้กองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาและลูกหนี้สภรณ์อย่างไร

ในการพิจารณาข้อกฎหมายที่เกี่ยวกับเรื่องนี้ คณะกรรมการการบัญชี (คณะที่ ๘) เห็นว่า มาตรา ๔๒/๑^๑ วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติสภรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติสภรณ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๓ บัญญัติหลักเกณฑ์เกี่ยวกับลำดับในการหักเงินเดือนหรือค่าจ้างของลูกจ้างเพื่อชำระหนี้หรือภาระผูกพันให้แก่สภรณ์ไว้ว่า ในการหักเงินดังกล่าวต้องหักให้สภรณ์เป็นลำดับแรก ถัดจากหนี้ภาษีอากรและการหักเงินเข้ากองทุนที่สมาชิกต้องถูกหักตามกฎหมายว่าด้วยกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ กฎหมายว่าด้วยกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ กฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองแรงงาน และกฎหมายว่าด้วยการประกันสังคม

ในทำนองเดียวกัน บทบัญญัติมาตรา ๕๑^๒ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา พ.ศ. ๒๕๖๐ ได้บัญญัติหลักเกณฑ์เกี่ยวกับลำดับในการหักเงินได้พึงประเมินของลูกจ้างเพื่อชำระเงินกู้ยืมคืนกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาไว้ว่า ในการหักเงินดังกล่าวต้องหักให้

^๑มาตรา ๔๒/๑ เมื่อสมาชิกได้ทำความยินยอมเป็นหนังสือไว้กับสภรณ์ ให้ผู้บังคับบัญชาในหน่วยงานของรัฐ หรือนายจ้างในสถานประกอบการ หรือหน่วยงานอื่นใดที่สมาชิกปฏิบัติหน้าที่อยู่หักเงินเดือนหรือค่าจ้าง หรือเงินอื่นใด ที่ถึงกำหนดจ่ายแก่สมาชิคนั้น เพื่อชำระหนี้หรือภาระผูกพันอื่นที่มีต่อสภรณ์ ให้แก่สภรณ์ตามจำนวนที่สภรณ์แจ้งไป จนกว่าหนี้หรือภาระผูกพันนั้นจะระงับสิ้นไป ให้หน่วยงานนั้นหักเงินดังกล่าวและส่งเงินที่หักไว้คืนให้แก่สภรณ์โดยพลัน

การแสดงเจตนายินยอมตามวรรคหนึ่งมีอาจจะถอนคืนได้ เว้นแต่สภรณ์ให้ความยินยอม

การหักเงินตามวรรคหนึ่ง ต้องหักให้สภรณ์เป็นลำดับแรก ถัดจากหนี้ภาษีอากรและการหักเงินเข้ากองทุนที่สมาชิกต้องถูกหักตามกฎหมายว่าด้วยกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ กฎหมายว่าด้วยกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ กฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองแรงงาน และกฎหมายว่าด้วยการประกันสังคม

^๒มาตรา ๕๑ ให้บุคคล คณะบุคคล หรือนิติบุคคลทั้งภาครัฐและเอกชน ผู้จ่ายเงินได้พึงประเมินตามมาตรา ๔๐ (๑) แห่งประมวลรัษฎากร มีหน้าที่หักเงินได้พึงประเมินของผู้กู้ยืมเงินซึ่งเป็นพนักงานหรือลูกจ้างของผู้จ่ายเงินได้พึงประเมินดังกล่าว เพื่อชำระเงินกู้ยืมคืนตามจำนวนที่กองทุนแจ้งให้ทราบโดยให้นำส่งกรมสรรพากรภายในกำหนดระยะเวลานำส่งภาษีเงินได้หัก ณ ที่จ่าย ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดีกรมสรรพากรประกาศกำหนด

การหักเงินตามวรรคหนึ่งต้องหักให้กองทุนเป็นลำดับแรกถัดจากการหักภาษี ณ ที่จ่ายและการหักเงินเข้ากองทุนที่ผู้กู้ยืมเงินต้องถูกหักตามกฎหมายว่าด้วยกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ กฎหมายว่าด้วยกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ กฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองแรงงาน และกฎหมายว่าด้วยการประกันสังคม

เมื่อกรมสรรพากรได้รับเงินจากผู้จ่ายเงินได้พึงประเมินตามวรรคหนึ่งแล้ว ให้นำส่งกองทุนตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กรมสรรพากรกำหนด โดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง

ถ้าผู้จ่ายเงินได้พึงประเมินตามวรรคหนึ่งไม่ได้หักเงินได้พึงประเมิน หักและไม่ได้นำส่งหรือนำส่งแต่ไม่ครบตามจำนวนที่กองทุนแจ้งให้ทราบ หรือหักและนำส่งเกินกำหนดระยะเวลามาตามวรรคหนึ่ง ให้ผู้จ่ายเงินได้พึงประเมินรับผิดชอบในส่วนที่ต้องนำส่งในส่วนของผู้กู้ยืมเงินตามจำนวนที่กองทุนแจ้งให้ทราบและต้องจ่ายเงินเพิ่มในอัตราร้อยละสองต่อเดือนของจำนวนเงินที่ผู้จ่ายเงินได้พึงประเมินยังไม่ได้นำส่งหรือตามจำนวนที่ยังขาดไปแล้วแต่กรณี ทั้งนี้ นับแต่วันถัดจากวันที่ครบกำหนดต้องนำส่งตามวรรคหนึ่ง

ในกรณีที่ผู้จ่ายเงินได้พึงประเมินได้หักเงินได้พึงประเมินของผู้กู้ยืมเงินไว้แล้ว ให้ถือว่าผู้กู้ยืมเงินได้ชำระเงินกู้ยืมเพื่อการศึกษาตามจำนวนที่ได้หักไว้แล้ว

กองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาเป็นลำดับแรกถัดจากการหักภาษี ณ ที่จ่ายและการหักเงินเข้ากองทุน ที่ผู้กู้ยืมเงินต้องถูกหักตามกฎหมายว่าด้วยกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ กฎหมายว่าด้วย กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ กฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองแรงงาน และกฎหมายว่าด้วยการประกันสังคม อย่างไรก็ดี ตาม โดยที่กองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาเป็นกองทุนที่จัดตั้งขึ้นตามมาตรา ๖^๓ แห่งพระราชบัญญัติกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาฯ มีวัตถุประสงค์เพื่อสนับสนุนและส่งเสริม การศึกษาด้วยการให้เงินกู้ยืมเพื่อการศึกษา ซึ่งเป็นการดำเนินการเพื่อประโยชน์สาธารณะ ของประเทศในด้านการศึกษา โดยที่มาของเงินและทรัพย์สินของกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา ส่วนหนึ่งมาจากเงินอุดหนุนที่ได้รับจากรัฐบาลหรือเงินที่ได้รับจากการจัดสรรงบประมาณรายจ่าย ประจำปีตามมาตรา ๗^๔ (๒) แห่งพระราชบัญญัติกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาฯ ซึ่งกองทุนเงิน ให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาจะต้องดำเนินการบริหารจัดการกองทุนให้มีเงินและทรัพย์สินเพียงพอที่จะใช้ หมุนเวียนในการให้กู้ยืมเงินแก่นักเรียนหรือนักศึกษารายอื่นต่อไป ด้วยเหตุนี้ พระราชบัญญัติกองทุน เงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาฯ จึงได้กำหนดกระบวนการต่าง ๆ เพื่อให้ผู้กู้ยืมชำระเงินกู้ยืมคืนกองทุน เมื่อสำเร็จการศึกษาไว้หลายประการ เช่น การกำหนดให้ผู้กู้ยืมเงินต้องให้ความยินยอมในขณะ ทำสัญญากู้ยืมเงินเพื่อให้ผู้มีหน้าที่จ่ายเงินได้พึงประเมินตามมาตรา ๔๐ (๑)^๕ แห่งประมวลรัษฎากร

“มาตรา ๖ ให้จัดตั้งกองทุนขึ้นกองทุนหนึ่ง เรียกว่า “กองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา”

ให้กองทุนเป็นหน่วยงานของรัฐอยู่ในกำกับดูแลของรัฐมนตรี และมีฐานะเป็นนิติบุคคลที่ไม่เป็น ส่วนราชการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน หรือรัฐวิสาหกิจตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการ งบประมาณและกฎหมายอื่น

กองทุนมีวัตถุประสงค์เพื่อสนับสนุนและส่งเสริมการศึกษาด้วยการให้เงินกู้ยืมเพื่อการศึกษา ในลักษณะต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

(๑) เงินกู้ยืมเพื่อการศึกษา ให้แก่นักเรียนหรือนักศึกษาที่ขาดแคลนทุนทรัพย์

(๒) เงินกู้ยืมเพื่อการศึกษา ให้แก่นักเรียนหรือนักศึกษาที่ศึกษาในสาขาวิชาที่เป็นความต้องการหลัก ซึ่งมีความชัดเจนของการผลิตกำลังคนและมีความจำเป็นต่อการพัฒนาประเทศ

(๓) เงินกู้ยืมเพื่อการศึกษา ให้แก่นักเรียนหรือนักศึกษาที่ศึกษาในสาขาวิชาขาดแคลน หรือสาขาวิชาที่กองทุนมุ่งส่งเสริมเป็นพิเศษ

(๔) เงินกู้ยืมเพื่อการศึกษา ให้แก่นักเรียนหรือนักศึกษาที่เรียนดีเพื่อสร้างความเป็นเลิศ

“มาตรา ๗ กองทุนประกอบด้วยเงินและทรัพย์สิน ดังต่อไปนี้

(๑) เงินและทรัพย์สินที่ได้รับและโอนมาตามมาตรา ๕๖

(๒) เงินอุดหนุนที่ได้รับจากรัฐบาลหรือเงินที่ได้รับจากการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปี ตามมาตรา ๑๐ วรรคหนึ่ง

(๓) เงินหรือทรัพย์สินที่ได้รับจากการดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ของกองทุน

(๔) เงินหรือทรัพย์สินที่มีผู้บริจาคหรือมอบให้แก่กองทุน

(๕) ดอกผล รายได้ หรือผลประโยชน์ใด ๆ ที่เกิดจากเงินหรือทรัพย์สินของกองทุน

(๖) เงินหรือทรัพย์สินอื่นใดนอกจาก (๑) ถึง (๕) ที่กองทุนได้รับ

“มาตรา ๔๐ เงินได้พึงประเมินนั้นคือ เงินได้ประเภทดังต่อไปนี้ รวมตลอดถึงเงินค่าภาษีอากร ที่ผู้จ่ายเงินหรือผู้ออกแทนให้สำหรับเงินได้ประเภทต่าง ๆ ดังกล่าว ไม่ว่าในทอดใด

(๑) เงินได้เนื่องจากการจ้างแรงงานไม่ว่าจะเป็นเงินเดือน ค่าจ้าง เบี้ยเลี้ยง โบนัส เบี้ยหวัด บำเหน็จ บำนาญ เงินค่าเช่าบ้าน เงินที่คำนวณได้จากมูลค่าของการได้อยู่บ้านที่นายจ้างให้อยู่โดยไม่เสียค่าเช่า เงินที่นายจ้างจ่ายชำระหนี้ใด ๆ ซึ่งลูกจ้างมีหน้าที่ต้องชำระ และเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์ใด ๆ บรรดาที่ได้ เนื่องจากการจ้างแรงงาน

หักเงินได้พึงประเมินของผู้กู้ยืมเงินตามจำนวนที่กองทุนแจ้งให้ทราบเพื่อชำระเงินกู้ยืมเพื่อการศึกษา คืนกองทุน การแจ้งสถานะการเป็นผู้กู้ยืมเงินต่อหัวหน้าหน่วยงานภาครัฐหรือเอกชนที่ผู้กู้ยืมเงินทำงานด้วยภายในสามสิบวันนับแต่วันที่เริ่มปฏิบัติงาน และยินยอมให้หักเงินได้พึงประเมินของผู้กู้ยืมเงิน ตามมาตรา ๔๒^๖ แห่งพระราชบัญญัติกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาฯ อันเป็นการกำหนดมาตรการ เพื่อรองรับการบริหารจัดการกองทุนเพื่อให้มีเงินเพียงพอเพื่อรองรับการจัดสรรให้แก่ผู้กู้ในอนาคต เพื่อให้เป็นไปตามแนวนโยบายของรัฐในเรื่องการให้บุคคลได้รับโอกาสทางการศึกษาอย่างเสมอภาค อันเป็นการดำเนินการเพื่อประโยชน์สาธารณะที่มีความสำคัญประการหนึ่งของรัฐ

เมื่อพิจารณาบทบัญญัติมาตรา ๕๑^๗ แห่งพระราชบัญญัติกองทุนเงินให้กู้ยืม เพื่อการศึกษาฯ ซึ่งได้กำหนดเป็นบทบังคับให้บุคคล คณะบุคคล หรือนิติบุคคลทั้งภาครัฐและเอกชน ผู้จ่ายเงินได้พึงประเมินตามมาตรา ๔๐ (๑) แห่งประมวลรัษฎากร มีหน้าที่หักเงินได้พึงประเมินของ ผู้กู้ยืมเงินซึ่งเป็นพนักงานหรือลูกจ้างของผู้จ่ายเงินได้พึงประเมิน เพื่อชำระเงินกู้ยืมคืนตามจำนวนที่ กองทุนแจ้งให้ทราบ อีกทั้งได้กำหนดโทษทางปกครองสำหรับกรณีที่ไม่หักเงินได้พึงประเมินไม่ได้หัก เงินได้พึงประเมิน หักและไม่ได้นำส่งหรือนำส่งแต่ไม่ครบตามจำนวนที่กองทุนแจ้งให้ทราบ หรือหัก และนำส่งเกินกำหนดระยะเวลาด้วย โดยผู้จ่ายเงินได้พึงประเมินจะต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายที่ต้องนำส่ง ในส่วนของผู้กู้ยืมเงินตามจำนวนที่กองทุนแจ้งให้ทราบและต้องจ่ายเงินเพิ่มในอัตราร้อยละสองต่อเดือน ของจำนวนเงินที่ผู้จ่ายเงินได้พึงประเมินยังไม่ได้นำส่งหรือตามจำนวนที่ยังขาดไป แล้วแต่กรณี ทั้งนี้ เพื่อให้กองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาสามารถนำเงินกู้ยืมดังกล่าวกลับมาหมุนเวียน เพื่อสนับสนุนและส่งเสริมการศึกษาได้ตามวัตถุประสงค์ของกองทุนต่อไป ในขณะที่การหักเงินเดือน หรือค่าจ้างของลูกจ้างเพื่อชำระหนี้ที่มีต่อสหกรณ์ตามมาตรา ๔๒/๑ วรรคหนึ่ง^๘ แห่งพระราชบัญญัติ สหกรณ์ฯ นั้น เป็นการดำเนินการที่อาศัยเพียงความยินยอมของลูกหนี้ซึ่งเป็นสมาชิกของสหกรณ์ ที่เป็นคณะบุคคลซึ่งจดทะเบียนจัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ฯ เพื่อร่วมกันดำเนินกิจการ เพื่อประโยชน์ทางเศรษฐกิจและสังคมของสมาชิกสหกรณ์โดยช่วยตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน จึงเป็นความสัมพันธ์ระหว่างสหกรณ์และสมาชิกของสหกรณ์เท่านั้น ดังนั้น จึงมีความเห็นว่า แม้มาตรา ๕๑ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาฯ จะได้กำหนด หลักเกณฑ์เกี่ยวกับลำดับการหักเงินได้พึงประเมินของลูกจ้างเพื่อชำระเงินกู้ยืมคืนกองทุนเงินให้กู้ยืม เพื่อการศึกษาไว้ในลักษณะทำนองเดียวกับมาตรา ๔๒/๑ แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ฯ ก็ตาม แต่เมื่อมาตรา ๕๑ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาฯ ได้บัญญัติ

^๖มาตรา ๔๒ ผู้กู้ยืมเงินมีหน้าที่ต้องปฏิบัติตามสัญญากู้ยืมเงินโดยเคร่งครัด

เพื่อประโยชน์ในการบริหารกองทุนและการติดตามการชำระเงินคืนกองทุน ผู้กู้ยืมเงินมีหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) ให้ความยินยอมในขณะที่ทำสัญญากู้ยืมเงิน เพื่อให้ผู้มีหน้าที่จ่ายเงินได้พึงประเมิน ตามมาตรา ๔๐ (๑) แห่งประมวลรัษฎากร หักเงินได้พึงประเมินของตนตามจำนวนที่กองทุนแจ้งให้ทราบเพื่อชำระ เงินกู้ยืมเพื่อการศึกษาคืนกองทุน

(๒) แจ้งสถานะการเป็นผู้กู้ยืมเงินต่อหัวหน้าหน่วยงานภาครัฐหรือเอกชนที่ตนทำงานด้วย ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่เริ่มปฏิบัติงาน และยินยอมให้หักเงินได้พึงประเมินของตนเพื่อดำเนินการตามมาตรา ๕๑

(๓) ยินยอมให้กองทุนเข้าถึงข้อมูลส่วนบุคคลของตนที่อยู่ในครอบครองของบุคคลอื่น รวมทั้ง ยินยอมให้กองทุนเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการกู้ยืมเงิน และการชำระเงินคืนกองทุน

^๗โปรดดูเชิงอรรถที่ ๒, ข้างต้น

^๘โปรดดูเชิงอรรถที่ ๑, ข้างต้น

ไว้ชัดแจ้งให้เป็นหน้าที่ของนายจ้างในการหักเงินได้พึงประเมินของลูกจ้างเพื่อชำระเงินกู้ยืมคืน กองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา ซึ่งหากนายจ้างไม่ได้ปฏิบัติตามที่กฎหมายกำหนดไว้ดังกล่าว ย่อมจะต้องรับผิดชอบใช้เงินและจ่ายเงินเพิ่มแก่กองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาตามที่กำหนดไว้ใน มาตรา ๕๑ วรรคสี่^๙ แห่งพระราชบัญญัติกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาฯ ดังนั้น การดำเนินการ หักเงินเดือนของลูกจ้างให้แก่กองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา จึงเป็นการดำเนินการตามหน้าที่ ที่กฎหมายกำหนดให้นายจ้างจำต้องกระทำการ หากไม่กระทำการ นายจ้างจะถูกลงโทษทางปกครอง โดยต้องชำระเงินเพิ่มตามที่กฎหมายกำหนด ขณะที่การหักเงินชำระหนี้ให้แก่สหกรณ์เป็นเพียง การดำเนินการตามเจตนาแสดงความยินยอมของลูกจ้างเท่านั้น

โดยเหตุผลทางกฎหมายดังกล่าว คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๘) จึงมี ความเห็นว่า ในการพิจารณาเพื่อดำเนินการหักเงินเดือนหรือค่าจ้างของพนักงานหรือลูกจ้างระหว่าง หนี้เงินกู้ยืมกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาและหนี้สหกรณ์ที่เป็นการหักในลำดับเดียวกันนั้น นายจ้างหรือผู้จ่ายเงินได้พึงประเมินตามมาตรา ๔๐ (๑)^{๑๐} แห่งประมวลรัษฎากร จึงมีหน้าที่ ปฏิบัติตามกฎหมายที่จะต้องหักเงินเดือนหรือค่าจ้างของพนักงานหรือลูกจ้างเพื่อชำระเงินกู้ยืม คืนกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา ก่อนการหักชำระหนี้ให้แก่สหกรณ์

(นางสาวจารุวรรณ เสงตระกุล)

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

กันยายน ๒๕๖๒

^๙โปรดดูเชิงอรรถที่ ๒, ข้างต้น

^{๑๐}โปรดดูเชิงอรรถที่ ๕, ข้างต้น